

הכנסת
ועדת החוץ והביטחון

**דו"ח מיוחד בסוגיית מוכנות העורף לאיומים
בלתי-קונבנציונאליים**

ועדת המשנה לכוננות וביטחון שוטף
יולי 2007

הרכב הוועדה:
ח"כ, ד"ר יובל שטייניץ – יו"ר
ח"כ עתניאל שנלר
ח"כ ישראל חסון
ח"כ לימור לבנת
ח"כ עמי איילון
ח"כ צבי הנדל
ח"כ שלמה בניזרי

א. הקדמת היו"ר

1. עם סיומה של **מלחמת לבנון השנייה** ביקשני יו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ח"כ צחי הנגבי, לבצע במסגרת **ועדת המשנה לכוננות ולביטחון שוטף** בחינה מחדש של היערכות העורף לאיומים בלתי-קונבנציונאליים. זאת לאור החשיבות היתרה שהוענקה לנושא בעקבות התקפות הטילים והרקטות על ערי ישראל.

ראוי לציין, כי הימצאותו של נשק כימי במדינות-ערב, יחד עם מטוסים וטילים המותאמים לנשיאתו, הוא עובדה מוגמרת שמלווה את מדינת-ישראל לאורך שנים. הטאבו כנגד הפעלתו של נשק קטלני מסוג זה במזרח-התיכון שברירי למדי, באשר הוא נפרץ בעבר עם הפעלתו של נשק כימי כנגד לוחמים ואזרחים במלחמת מצרים-תימן (7-1966), במלחמת עיראק-איראן (8-1980), ובמלחמת האזרחים בין משטרו של סדאם חוסיין לכורדים (1988).

ברצוני להדגיש כי חיוניותה של הגנת העורף בפני איומים בלתי-קונבנציונאליים עשויה לעמוד למבחן לא רק במהלכו של עימות מזוין מול מדינות המעגל הראשון, כי-אם גם במגוון תרחישים אחרים.

2. הפעם הקודמת שבה גיבשה הוועדה את התייחסותה לסוגיה הייתה בחודש דצמבר 2005. אז, לאחר כשנה וחצי של ויכוחים והתלבטויות, הושגה לבסוף פשרה בין ועדת החוץ והביטחון של הכנסת לבין מערכת הביטחון -- פשרה שבעקבותיה אישרה הוועדה את התקנות שהגישה הממשלה על-מנת לאפשר את האיסוף האקטיבי של ערכות המגן מבתי התושבים, בכפוף לשלושה תנאים:

א. הממשלה התחייבה לפעול לשיקום מהיר של ערכות ישנות ולייצור ערכות חדשות עד לחזרה למלאי של 100% שיאפשר חלוקה בחירום לכלל אזרחי המדינה.

ב. משרד הביטחון התחייב שהערכות התקינות יחולקו מחדש לבתי האזרחים בלפחות אחד מחמשת אזורי פיקוד העורף – עם עדיפות לאזור הצפון – לכל המאוחר עד לדצמבר 2007.

ג. הצבא וסגן שר הביטחון הציגו לוועדה תוכנית, שכללה הקצאות משאבים וכוח-אדם, לחלוקת חירום של יתרת הערכות שבמחסנים לכלל אזרחי המדינה תוך 3-7 ימים.

הממשלה התחייבה לתנאים אלו הן באמצעות הופעותיהם של שר הביטחון דאז שאול מופז, סגנו זאב בויס, הרמטכ"ל רב-אלוף משה (בוגי) יעלון, ועוזריהם, בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, והן באמצעות מכתבו של מנכ"ל משרד הביטחון דאז יעקב (קובי) תורן ז"ל לוועדה.

3. הבחינה מחדש שערכנו בשנה האחרונה התייחסה, כמובן, גם להמלצות ועדת האלוף (מיל.) זאב לבנה משנת 2003, ולסיכומים שהושגו בין משרד הביטחון לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת בדצמבר 2005. ואולם כל אלו נבחנו מחדש לאור ההתפתחויות האזוריות, לאור המתרחשות הגוברת מול סוריה, לאור הערכות המודיעין המעודכנות, ולאור השינויים שהוחלט עליהם בצה"ל מבחינת רמת המוכנות והכוננות למלחמה.

המסקנות וההמלצות שלהלן הן פועל יוצא של הדיונים שהתקיימו בוועדת המשנה לכוננות וביטחון שוטף מול גורמי צה"ל ופיקוד העורף, ומול גורמי מודיעין והערכה כגון אמ"ן והמועצה לביטחון לאומי.

כרקע לגיבוש המלצותינו נדרשנו לבדוק, בין השאר, את הסוגיות הבאות:

1. **סטאטוס המוכנות והכוננות בפני איומי אב"כ במהלך שנת 2007, והצפי לשנים הקרובות.**

2. **במקרה של אפסון המערך במחסנים: קצב חלוקת הערכות בחירום בהינתן כוננות למלחמה ו/או פרוץ מלחמה. האם הולם את תוכניות מערכת הביטחון שהוצגו בעבר?**

3. **רלוונטיות זמינותן של הערכות לסוגיית גיוס המילואים בחירום.**

מפאת הצורך להגעה לסיכומים אפקטיביים בזמן אמת, החלטנו להימנע מגיבוש עמדותינו בסוגיות יסוד אחרות, כגון ההחלטה ההיסטורית על עצם כינונו של מערך המיגון הישראלי, או שאלת ההצטיידות בדגמים חדשים של מסכות. מסיבות מובנות נמנענו מלכלול בדו"ח שלהלן לקחים ישירים מתרגיל המלחמה האחרון, הפניות לחומרים מודיעיניים רגישים, או התייחסות מפורטת לתסריטי התלקחות ומלחמה שונים הכוללים הפעלת נשק כימי, או הצבת איום מפורש של שימוש בנשק מסוג זה, כנגד חיילים או אזרחים.

ברצוני להודות ליו"ר ועדת החוץ והביטחון ח"כ צחי הנגבי, לחברי ועדת המשנה, ולמנכ"ל הוועדה תא"ל (מיל.) אבריאל בר-יוסף וליועץ המודיעין אל"מ (מיל.) שמואל לטקו, על תרומתם לדיונים ולדו"ח.

ח"כ, ד"ר יובל שטייניץ – יו"ר

ב. ממצאי הוועדה בסוגיות שלעיל

1. סטאטוס וצפי:

הוועדה מצאה כי רמת המוכנות והכוננות של העורך בישראל נמצאת בשנים האחרונות בנסיגה מתמדת. זאת מאז ההחלטה הבעייתית (שעלותה המצטברת מגיעה בדיעבד למאות מיליוני שקלים) על פתיחת ערכות המגן בשנת 2003, בעיצומה של המערכה האמריקאית בעיראק. יתרה מזאת, הוועדה קובעת שהתהליכים המתרחשים כעת – ובראשם איסוף הערכות והפער ההולך וגדל מול תהליך השיקום והייצור – **מאיצים את הנסיגה באופן שיביא לחיסולו, דה-פקטו, של מערך הגנת העורך במו ידיו תוך זמן לא רב.**

הוועדה מציינת לחיוב את העובדה, שמאז סיומה של **מלחמת לבנון השנייה** הופנו משאבים ניכרים להגברת האימונים בצה"ל ולשדרוג ההצטיידות בימ"חים. ואולם השכל הישר מחייב, שהיחס בין מוכנות החזית ומוכנות העורך (בין ההגנה האקטיבית להגנה הפסיבית) יהא יחס ישר: ככל שעולה דחיפותה של האחת כך גם דחיפותה של השנייה, ולהפך. מצב העניינים הנוכחי שבו הגברת מוכנות צה"ל למלחמה עומדת ביחס הפוך להקטנת מוכנות העורך לאיומים בלתי-קונבנציונאליים, מכיל סתירה לוגית.

הוועדה מתרשמת, אפוא, כי בשנה האחרונה הולך ונוצר ניגוד בלתי סביר בין ההחלטות החדשות שנתקבלו והמשאבים שהוספו להגברת מוכנות הצבא מחד -- לבין היעדרם של החלטות חדשות ומשאבים נוספים להגברת מוכנות העורך מאידך. הפירוש המעשי של היעדר החלטות חדשות הוא דבקות בהחלטות ישנות שנתקבלו בסיטואציה אחרת ותחת הרושם של הערכות מודיעין שונות לחלוטין מבחינת הסבירות לאפשרות של עימות. **אין ספק שהמשך הדינאמיקה הנוכחית יביא את מוכנות העורך לעמידה בפני איומים בלתי-קונבנציונאליים לנקודת שפל נמוכה במיוחד לקראת סוף שנת 2007.**

2. קצב החלוקה:

הסוגיה שנבדקה מתייחסת למצב פתיחה שבו, בהינתן התפתחות שתחייב את העלאת הכוננות לספיגה בעורך, תמצאנה ערכות האב"כ מאופסנות במחסני פיקוד העורך -- ולא בבתי האזרחים כפי שהיה נהוג בעבר. הוועדה בחנה את קצב חלוקת הערכות הצפוי בחירום במצב פתיחה זה בשלושה תרחישים שונים:

חלוקה בתקופת כוננות

חלוקה בעת מלחמה

חלוקה מתוך מלאי חסר

2.1. חלוקה בתקופת כוננות :

הנושא נבדק לאחרונה על-ידי מומחים מטעם המועצה לביטחון לאומי. על-פי חוות דעת עדכנית שהגישה המועצה לוועדה, חלוקת חירום של מסכות האב"כ למרבית אזרחי המדינה תמשך כמספר שבועות. הוועדה סומכת את ידיה על חוות הדעת של המל"ל, שאף גובתה בהערכות שהגיעו מגורמים נוספים.

הוועדה רואה בחומרה את העובדה, כי הערכת המל"ל העדכנית סותרת, פשוטו כמשמעו, את ההתחייבות המפורשת על חלוקת חירום תוך 3 עד 7 ימים, שניתנה לכנסת בשנת 2005, על-ידי שר הביטחון דאז שאול מופז, ונציגיו: סגנו זאב בויס, הרמטכ"ל משה (בוגי) יעלון, ומפקדי פיקוד העורף.

לדעת הוועדה, אם ניתן היה להסתמך על התראה של מספר שבועות למלחמה, אזי ניתן היה אף לחסוך משאבים רבים במערך גיוס המילואים וההצטיידות בחירום של צה"ל. ולחלופין, אם אין ביטחון בהתראה ארוכת טווח, דבר זה צריך לחול גם לגבי כוננות העורף. זאת ועוד: הוועדה סבורה כי חלוקת מסכות בהולה במקרה של מתיחות פתאומית עלולה להגביר את החששות בציבור ו/או את המתיחות באזור דווקא בתקופה קריטית, ומשום כך יש להניח שהדרג המדיני יהסס, מטעמים מובנים, להורות עליה.

הוועדה קובעת, כי **מספר השבועות הנדרשים על-פי ההערכות הריאליסטיות של המל"ל לחלוקה בתקופת כוננות מהוות פרק זמן בלתי-סביר בעליל, באשר הוא אינו עונה על חלק ניכר מתרחישי ההתלקחות וההתדרדרות הבאים בחשבון (כולל תרחישים התלויים בהתנהגות צד שלישי).**

2.2. חלוקה בעת מלחמה :

גם בעניין זה הגיעו לוועדה חוות דעת עדכניות ממקורות שונים, כולל מגורמים בצה"ל ובמל"ל. חלקן קבעו כי במקרה שהלחימה בחזית תלווה בספיגת אש אינטנסיבית בכלל רחבי המדינה, על-פי המודל של מלחמת לבנון השנייה, חלוקת חירום מהירה של ציוד המיגון למרבית אזרחי המדינה עלולה להפוך ל"משימה בלתי-אפשרית".

בכל מקרה, אין חולק על-כך שספיגה אינטנסיבית בעורף (גם כאשר היא קונבנציונאלית בלבד) תקשה על מערכת הביטחון להשלים את החלוקה במסגרת מספר השבועות הנדרשים לחלוקה דומה בתקופת כוננות. הוועדה מפנה את תשומת לב של מערכת הביטחון לעובדה ההיסטורית, שרוב מלחמות ישראל התחילו והסתיימו בפרקי זמן קצרים של בין כמה ימים לכמה שבועות.

המסקנה המתבקשת היא, שאגירת ערכות המגן במחסני פיקוד העורף תהפוך אותן "לכוסות רוח למת". השלמת מהלך האפסון תותיר את העורף הישראלי חשוף לאיומים בלתי-קונבנציונאליים לעת מלחמה.

אחד הפתרונות שהועלו בדיונים על-מנת להתגבר על תרחישים בעייתיים מעין אלו, היה חלוקת חירום סלקטיבית. כך למשל, ניתן יהיה במקרה של מלחמה להשקיע מאמץ מיוחד בפריסה מהירה של מערך המיגון בגולן ובאצבע הגליל, או לחלופין בחיפה ובקריות. ואולם אליה וקוץ בה: חלוקה סלקטיבית בעת מלחמה וספיגה בעורף עלולה להגביר את החששות אצל הנותרים ללא מיגון.

2.3. חלוקה מתוך מלאי חסר :

דילמות מבצעיות ומוסריות דומות תעמודנה בפני הצבא ומקבלי-ההחלטות בדרג המדיני גם במקרה של חלוקה בחסר. כלומר, בהינתן צורך לחלוקת חירום של ערכות המגן, לעת מלחמה או לעת כוננות, כאשר מלאי הערכות התקינות שבמחסנים יספיק רק למקצת מאזרחי המדינה.

הוועדה מקבלת את הטענה, שחלוקה מראש לחלק מאזרחי המדינה על-פי תיעדוף לאזורים המאווימים יותר (כמו למשל רמת-הגולן, מזרח הגליל והעיר חיפה), עשויה להתקבל בהבנה; במיוחד אם היא מוצגת כשלב ביניים בדרך לחלוקה מדורגת לשאר אזורי המדינה. גם מצב שבו נוצרת סלקטיביות בעקבות העובדה שרק חלק מאזרחי המדינה טרחו להגיע לתחנות הרענון, ייתפס כנסבל מוסרית.

ואולם, הוועדה מתרשמת כי חלוקה סלקטיבית בעת חירום, וקל וחומר בעת מלחמה וספיגה בעורף, עשויה להוביל למבוכה רבתי. החלטה שכזו עשויה להתקבל אצל חלק מהציבור כהחלטה של השלטונות בנוסח "מי לחיים ומי למוות". הוועדה ממליצה לקברניטי המדינה ומערכת הביטחון להימנע מבעוד מועד מלהכניס את עצמם לדילמות בלתי-אפשריות מסוג זה בעת חירום.

3. גיוס מילואים :

אף שהתמקדנו בנושא הגנת העורף, הוועדה מצאה כי לסוגיה רלוונטיות לשאלת גיוס המילואים בחירום, קל וחומר לגיוס בעת מלחמה.

הנחת העבודה של הוועדה היא, ששיבוש ועיכוב גיוסן של אוגדות המילואים עלול להוות אחד מהיעדים המרכזיים של האש הארטילרית והרקטית של האויב בפתיחת מלחמה. אין חולק על-כך שבמצב עניינים זה רצוי היה שחיילי המילואים יגיעו מבתיהם לאזורי החזית כשהם מצוידים בערכות המגן שתקננה להם הגנה מסוימת במקרה הצורך. ואולם מתברר, שמבחינתם של חיילי המילואים חלוקת חירום תהיה בלתי-רלוונטית, מכיוון שבכל התרחישים שהוצגו חלוקת החירום מן המחסנים לבתי האזרחים מפגרת, מבחינת לוחות הזמנים, אחרי הקצבים המהירים של גיוס החירום.

גם אם יוצאים מהנחה, הסבירה למדי, שהנפילות בשטחנו יכללו, לפחות בשלב שבו תתבצע חלוקת החירום, רש"קים קונבנציונאליים בלבד – אין להתעלם מכך שעצם קיומו של הפוטנציאל הכימי די בו כדי ליצור חששות אצל אנשי המילואים שיאלצו לנוע בדרכים ולהתחיל בימ"חים כשהם חשופים לאפשרות הפעלתו של נשק כימי. לכך יתווספו כמובן החששות לבני המשפחה שהושארו מאחור טרם הגעת המיגון, והרצון המובן של חלק מהלוחמים לדאוג להשלמת המיגון המשפחתי לפני יציאתם לחזית.

לפיכך הגענו למסקנה, כי מציאותן של ערכות מגן זמינות בידי חיילי המילואים (כמו גם בידי בני משפחותיהם) עשויה לתרום לתהליך הגיוס במקרה של הגברת כוננות; ועל אחת כמה וכמה במקרה של גיוס תחת אש.

ג. מסקנות והמלצות

1. אחסנה בבתים מול אחסון מרכזי:

תובנות הוועדה: ההשוואה בין אחסון בבתים לבין אחסון מרכזי במחסנים מורה על יחס הפוך בין רמת הכוונות לרמת המוכנות. ככל שהציוד נמצא ברמת כוונות גבוהה יותר, דהיינו בחזקתם ובהישג ידם של האזרחים – כך יורדת רמת התחזוקה והרענון עקב שיתוף הפעולה החלקי מצד הציבור, ולהפך.

הוועדה מקבלת את הטענה, שאחסון מרכזי מאפשר טיפול יעיל וזול יותר במלאי הערכות – כולל בשמירת הערכות, ברענון, ובייצור והוספת ערכות חדשות – ממה שהיה עד כה, ורמת תקינות ומוכנות גבוהה יותר של הציוד. ואולם העובדה שהעלייה ברמת המוכנות אמורה לבוא על חשבון הורדת רמת הכוונות ממיידית לכדי מספר שבועות (עד להשלמת חלוקה למרבית אזרחי המדינה), הופכת את מערך המיגון כולו לבלתי-אפקטיבי ברוב תסריטי ההתלקחות. במשוואה בין כוונות מיידית ברמת מוכנות בינונית, לבין מוכנות גבוהה ברמת כוונות בלתי-רלוונטית -- עדיפותה של האלטרנטיבה הראשונה אינה מוטלת בספק.

המלצות הוועדה: ביטול ההחלטות הישנות שנתקבלו בתקופת הרגיעה (בשנים 2003-5) על אפסון של ערכות המיגון במחסנים; חזרה מיידית למגמה של פריסת מערך הגנת אב"כ אפקטיבי בבתים האזרחים.

2. תהליך האיסוף, הייצור, ואפשרויות החלוקה מחדש:

תובנות הוועדה: מאז ינואר 2007 החל תהליך של איסוף ערכות המגן מבתים-האזרחים. הוועדה מצאה כי למרות תקינותן רק של חלק מהמסכות ותקפותן רק של חלק מהמזרקים שנאספו עד כה – תקינות בשיעורים טובים מהתחזיות שהועברו לוועדה ושימשו כבסיס לאישור ההחלטות על האיסוף האקטיבי -- תהליך האיסוף ההולך ונמשך מדרדר את הגנת העורף לשפל בלתי-סביר; דבר העומד כמובן בניגוד גמור לתהליך המואץ של הגברת המוכנות והכוונות לאפשרות של פרוץ מלחמה בכל המערכים הצבאיים.

לכך מתווסף העיכוב בהקצאת משאבים לייצור ערכות חדשות למבוגרים וילדים כאחד. עיכוב שתחילתו בהאטה דרמטית בייצור השוטף של המסכות מאז שנת 2003 -- ייצור שנדרש הן לכיסוי הגידול באוכלוסייה, והן להחלפת המסכות שנתבלו בקצב מואץ (בעיקר מסכות ילדים ונוער) עקב פתיחת הערכות בתחילת שנת 2003. עיכוב זה יצר עד כה פערים משמעותיים ביותר בין המלאי הקיים לבין מספרם הכולל של המבוגרים והילדים במדינה.

כאשר מצליבים נתונים אלו עם הכוונות לעימות בצפון הארץ, ועם נתוני הטווחים של רוב אמצעי השיגור שבידי האויבים הפוטנציאליים בזירת הצפון, מן הראוי

לשקול מתן תיעדוף להשלמות המיגון באזור הצפון בכלל, ואולי אף לאזור רמת-הגולן ואצבע הגליל בפרט.

המלצות הוועדה: הפסקת תהליך האיסוף האקטיבי; המרתו בתהליך מדורג אך מהיר של רענון וחלוקה מחדש בתחנות רענון על-פי סדר עדיפויות – בראש ובראשונה מימוש ההצהרות על חלוקה מיידית מחדש באזורי הצפון המאוימים ביותר -- עד שתאפשר (מבחינת המלאי הנצבר) השלמת הרענון והחלוקה לשאר אזורי המדינה.

3. המשאבים אל מול האחסון וקצב הייצור מחדש:

תובנות הוועדה: מבחינה תקציבית אין הבדל משמעותי בין השלמת מערך המיגון ואחסנתו במחסנים, לבין אחסונו בבתי האזרחים. זאת מכיוון שההוצאה הראשונית והמשמעותית ביותר הכרוכה בעצם הקמתו ו/או שיקומו של המערך -- בעצם ייצורן של הערכות החסרות ורענוןן של המסכות הישנות עד למתן מענה לכלל אזרחי המדינה -- זהה שני המקרים.

הוועדה התרשמה, כאמור, כי בעלויות תחזוקת המערך לאורך השנים יתאפשר חיסכון מסוים במקרה של החלפת השיטה הישנה שהייתה נהוגה עד שנת 2003 (השיטה של פריסת מרכזי חלוקה ורענון לאזרחים), בשיטה של איגום המערך כולו באחסנה מרכזית. ואולם מאחר ומדובר בחסכון בסדר-גודל של כמה עשרות מיליוני שקלים בשנה, הוועדה דוחה את הטענה שחיסכון זה יכול לשאת על גבו את הפיכתה של ההשקעה העיקרית – ההשקעה הכרוכה בעצם הקמתו ו/או שיקומו של המערך -- לבלתי-רלוונטית לרוב תרחישי ההתלקחות.

זאת ועוד: הקצב הנוכחי של ייצור המסכות והמזרקים אינו מאפשר את הדבקת הפערים, ההולכים וגדלים, למול גידול האוכלוסייה ולמול תהליך ההזדקנות של הערכות ושל המזרקים. מאחר שקיימת החלטה על אחזקת מלאי מסכות שיספיק לכלל אזרחי המדינה, השאלה שנותרה פתוחה היא הדילמה בין פריסת הייצור, וההוצאה הכרוכה בו, לאורך שנים -- לבין הקצאת אותם משאבים מיידית בצורה שתאפשר את השלמת עיקר הפערים במהלך התקופה הקרובה.

למרות שמדובר לכאורה בסכומים ניכרים – הוועדה התרשמה כי סכומים אלו בטלים בשישים לעומת המשאבים הנוספים שכבר הוקצו להגברת המוכנות הצבאית על כל היבטיה; וכך גם בהשוואה לסכומים הגבוהים בסדרי-גודל שידרשו להשלמת פערי המקלוט בצפון הארץ וברחבי המדינה כולה.

המלצות הוועדה: לאור העלאת הכוונות למלחמה נדרשת תוספת מיידית ומשמעותית לסגירה מהירה של הפערים בייצורן של ערכות המגן, עם דגש מיוחד על ערכות לילדים, בצורה שתאפשר חזרה לאפקטיביות תוך קבועי הזמן קצרים ככל האפשר; בהמשך, הקצאת המשאב הנוסף הדרוש לשיקום המערך והמשך תחזוקתו בבתים, על-מנת להבטיח רמת-כוונות גבוהה ורמת אפקטיביות סבירה.

6. בדיקת ההחלטות והדיווחים:

הוועדה מסיבה את תשומת הלב של מבקר מערכת הביטחון ומבקר המדינה להחלטות הבעייתיות שנתקבלו בעבר, ולטענות (שאינן ביכולתה של הוועדה לאששן או להפריכן) בדבר שיקולים זרים. **הוועדה מבקשת לבדוק, כיצד קרה שכנסת ישראל הוטעתה, לכאורה, בנושא חיוני כמו זמני הפריסה מחדש בעת חלוקת חירום בזמן כוננות או בשעת מלחמה** (כפי שמפורט לעיל, חלק א, סעיף 2); וכן מה מקורו של הפער בין נתוני התקינות של המסכות שהוצגו לכנסת בעקבות הבדיקות, לעומת נתוני התקינות בפועל, כפי שעולים מהאיסוף המתבצע שחודשים האחרונים. כזכור, הכנסת נדרשה לנתונים אלו בבואה לבחון את מוכנות העורף לאיומים בלתי-קונבנציונאליים ובבואה לקבל החלטות ולאשר תקנות.

ד. נספחים

1. הודעת הסיכום של הוועדה, מדצמבר 2005, המסכמת את התנאים לאישור התקנות לאיסוף המסכות וחלוקה חלקית מחדש; ההודעה פורסמה על דעת על נציגי מערכת הביטחון שנכחו בדיון.
2. מכתבו של מנכ"ל משרד הביטחון, יעקב תורן ז"ל, לוועדת החוץ והביטחון בנוגע לתנאי האיסוף, הייצור, והחלוקה מחדש.
3. ציטוטים מדברי סגן שר הביטחון לשעבר, זאב בויס, למליאת הוועדה.
4. תקנות ההתנגדות האזרחית (ערכות מגן) (תיקון), התשס"ו-2005 בחתימת השר שאול מופז.

הכנסת

יו"ר ועדת החוץ והביטחון

ירושלים, י"ב כסלו, תשס"ו

13 דצמבר, 2005

הודעה לעיתונות

לאחר שנה וחצי של מחלוקת אישרה ועדת החוץ והביטחון: ערכות המגן ייאספו מהציבור

ועדת החוץ והביטחון החליטה לאשר הבוקר הצעת פשרה שתאפשר את איסוף ערכות המגן מידי הציבור לצורך שיקומן; זאת בעקבות פריצת הדרך שהושגה לאחרונה בין יו"ר הוועדה שטייניץ לבין המנכ"ל החדש של משרד הביטחון, מר קובי תורן, הכופפת את ההחלטה להסכמות הבאות:

1. הערכות יחולקו מחדש לבתי האזרחים בהקדם האפשרי, לפחות בחלק מהמדינה (חלוקה זו תחל בהקדם האפשרי ולא יאוחר משנתיים).
2. צה"ל ופיקוד העורף התחייבו, והציגו תוכניות מאושרות בוועדה, לחלוקת כל המסכות בעת חירום בתוך ימים ספורים- במקום חודשים או שבועות ע"פ ההחלטה המקורית.
3. במקרה של שינויים כלשהם- יובא הנושא לדיון מחדש בוועדת החוץ והביטחון, בקודם לדיון בממשלה.

היו"ר שטייניץ בירך את מנכ"ל משרד הביטחון וצוותו ואת צוות הוועדה שהגיעו לפשרה סבירה מבחינת שני הצדדים ואמר כי הפשרה מאפשרת חלוקה מהירה של המסכות והגעה לכוננות מלאה של העורף בתוך ימים ספורים: "מדובר בפשרה בין החלטת מערכת הביטחון לאסוף את הערכות ולאחסן במחסנים עם תוכניות לחלוקת חירום וקובעי זמן של חודשיים (עד חצי שנה)- לבין גישתנו לפיה מערך ההגנה האזרחית (ההגנה הפסיבית) צריך להיות בכוננות בקובעי זמן דומים למערך המילואים, דהיינו ימים ספורים".

רצ"ב התקנה שאושרה והמכתב הנלווה של מנכ"ל משרד הביטחון.

מדינת ישראל
משרד הביטחון

לשכת המנהל הכללי

12 בדצמבר 2005
י"א כסלו תשס"ו
טל' 697-5386/4
א - 1 / 16 אי
לשכת מנכ"ל--10503
081205

לכבוד
תא"ל (מיל) אבריאל בר יוסף
מנהל ועחו"ב

הנדון: אישור תקנה לאיסוף ערכות מגן מהציבור
מכתבך סימוכין: 103951105 מ-1/12/05

אבריאל שלום,

על מנת לאפשר לוועחו"ב לבקר ולהשפיע על ההחלטות בנושא איסוף וחלוקת המסכות, תוך כדי שמירה על הפרדת הרשויות בין הרשות המבצעת והרשות המחוקקת, הכנסתי שינוי קל בנוסח המוצע ששלחת לי, אשר להערכתו מאפשר לוועדה לקבל את מלוא המידע הנדרש לה לשם כך במועד הנכון ובפירוט המירבי. אבקשך להביא הצעה זו להחלטת ועדת החוץ והביטחון במסגרת פורום מליאת הועדה המתכנסת ביום ג', 13 דצמ' 2005.

ההצעה

1. בהמשך לסדרת דיונים ארוכה בוועדת חוץ וביטחון, להתייעצויות בין מומחי משרד הביטחון לצוות ועדת החוץ והביטחון ולפגישה שהתקיימה ב-8 דצמבר 2005 בין מנכ"ל משהב"ט ויו"ר ועדת חוץ וביטחון מוגש בזאת גוסס הצעת החלטה מתוקנת לאישור מליאת ועדת החוץ והביטחון.
2. ההצעה כוללת מספר שלבים:

א. הועדה תאשר התקנה לאיסוף ערכות המגן מבתי האזרחים בכל הארץ.

ב. הארץ תחולק ל-4-6 אזורים, כך שבכל אזור יהיו בין מליון לשני מליון בני אדם.

מדינת ישראל
משרד הביטחון

לשכת המנהל הכללי

- ג. במקביל לאיסופן מבתי האזרחים יחל גם שיקום ערכות המגן וגם תחילת ייצור ערכות מגן חדשות, על פי עדיפויות של מערכת הביטחון.
- ד. מוקדם ככל האפשר, ולכל המאוחר שנתיים מתחילת איסוף הערכות, תתחיל מערכת הביטחון בחלוקת ערכות המגן לאזור אחד או יותר.
- ה. במידה ומערכת הביטחון תגיע באותה עת למסקנה כי הערכת המצב הביטחונית השתנתה משמעותית ולא נכון לשוב ולחלק את הערכות, יובא הנושא בפני ועדת חוץ וביטחון לפני הדיון בקבינט הביטחוני.

ב ב ר כ ה

יעקב תורן
מנכ"ל משהב"ט

נספח 3: ציטוטים מדברי סגן שר הביטחון לשעבר, זאב בויס, למליאת הוועדה

התחייבות מערכת הביטחון בפני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת (דצמבר 2005), כפי שנוסחה על-ידי סגן שר הביטחון דאז זאב בויס, בהציגו מסמך מסווג של הרמטכ"ל שכותרתו "חלוקה בחירום תוך 7 ימים":

"[לפניכם] אישור לגבי העניין של משך החלוקה בשעת חירום, שזה הדבר שהדאיג בצדק את האנשים פה.

אחרי שהדבר הזה הוצג אצל הרמטכ"ל וסגן הרמטכ"ל, יש לנו אישור... על היכולת של פיקוד העורף, עם כל המשתמע מכך מבחינת המאמץ שצריך בשעת חירום, לבצע בתוך **שלושה עד שבעה ימים** את החלוקה הזאת. ההבדל בין הימים הוא בעדיפות של האזורים, אבל עד שבעה ימים בכיסוי מלא של כל הארץ."

תקנות ההתגוננות האזרחית (ערכות מגן) (תיקון), התשס"ו - 2005

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 19א, 20א, 22טו ו- 22א לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א - 1951¹ ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אני מתקין תקנות אלה:

1. **תיקון תקנה 11** לתקנות ההתגוננות האזרחית (ערכות מגן), התשנ"א-1990², (להלן - התקנות העיקריות), במקום תקנת משנה (א) יבוא:

"(א) הרשות הממונה רשאית לדרוש מכל אדם שבהחזקתו ערכת מגן -

(1) למסור את ערכת המגן שלו או של התלויים בו למי שהסמיכה לכך הרשות הממונה, לאחר שהציג בפניו הסמכה כאמור, שנערכה לפי התוספת התשיעית לשם בדיקת תקינותה של ערכת המגן, הטיפול בה, החלפתה, החזרתה כולה או חלקה, למדינה;

(2) לבוא ולהתייצב, במקום שתקבע הרשות הממונה, לשם בדיקת תקינותה של ערכת המגן, הטיפול בה, החזרתה, כולה או חלקה למדינה או לשם הדרכה בשימוש בה."

2. **הוספת תוספת** אחרי התוספת השמינית לתקנות העיקריות יבוא:
תשיעית

"תוספת תשיעית"
(תקנה 11)

	בתוקף סמכותי לפי תקנה 11(א) לתקנות ההתגוננות האזרחית (ערכות מגן), התשנ"א - 1990, אני מסמך את		
	שם משפחה	שם פרטי	מס' ת.ז.
תמונה	לאסוף ערכות מגן מבתי אזרחים וממפעלים, לשם העברתן למנהלת רענון ערכות מגן.		
ח'רשות הממונה לפי התקנות האמורות	תאריך		

שאל מופז
שר הביטחון

2005
(התשס"ו)
(חמ/ 2243-3)

¹ס"ח התשי"א, עמ' 78; התשנ"א, עמ' 42
²ק"ת התשנ"א, עמ' 183; התשנ"ה, עמ' 114